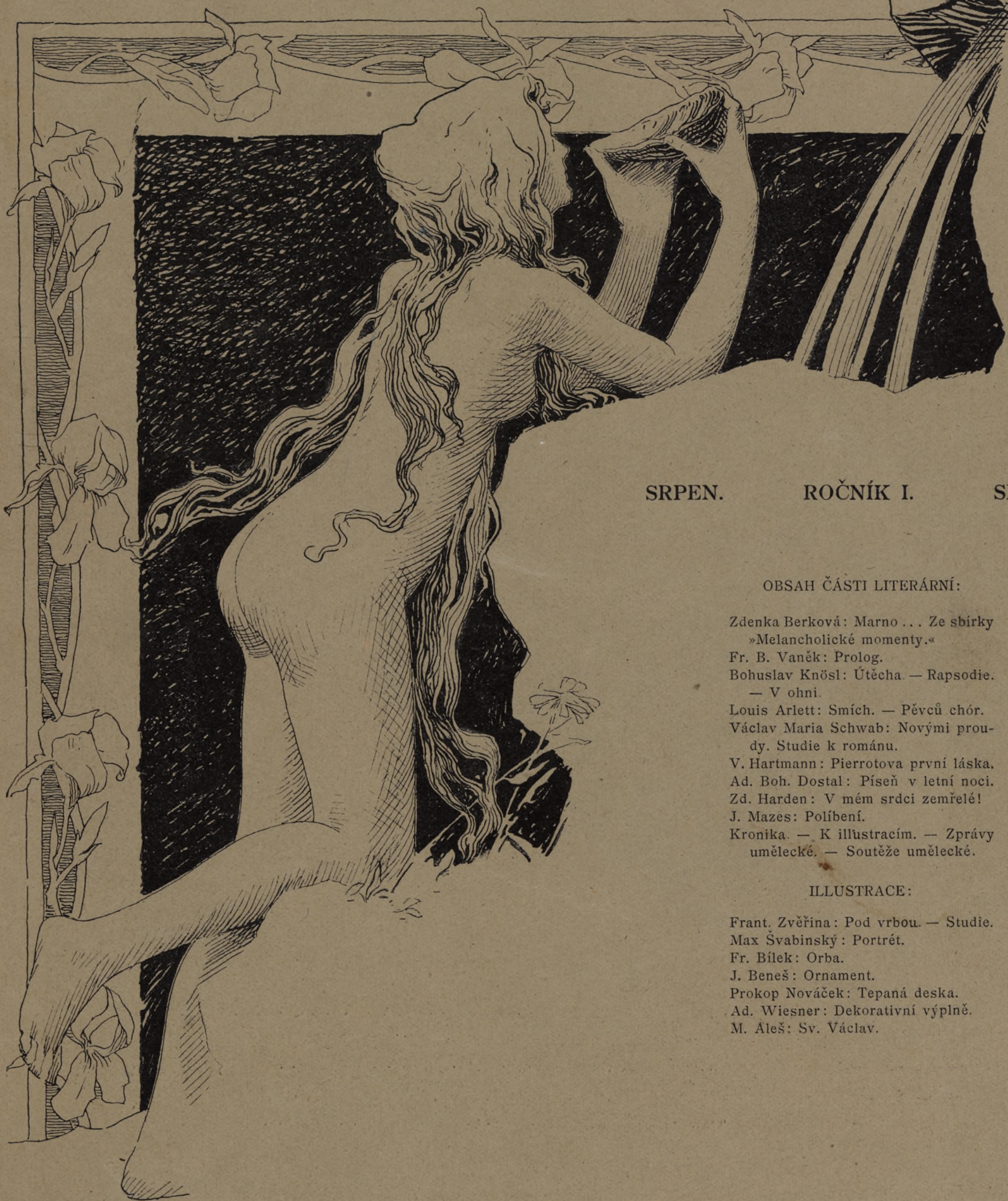

VOLNÉ SMĚRY.

SRPEN.

ROČNÍK I.

SEŠIT 10.

OBSAH ČÁSTI LITERÁRNÍ:

- Zdenka Berková: Marno . . . Ze sbírky
»Melancholické momenty.«
Fr. B. Vaněk: Prolog.
Bohuslav Knösl: Útěcha. — Rapsodie.
— V ohni.
Louis Arlett: Smích. — Pěvců chór.
Václav Maria Schwab: Novými proudy. Studie k románu.
V. Hartmann: Pierrotova první láska.
Ad. Boh. Dostal: Píseň v letní noci.
Zd. Harden: V mém srdci zemřelé!
J. Mazes: Políbení.
Kronika. — K ilustracím. — Zprávy
umělecké. — Soutěže umělecké.

ILLUSTRACE:

- Frant. Zvěřina: Pod vrbou. — Studie.
Max Švabinský: Portrét.
Fr. Bílek: Orba.
J. Beneš: Ornament.
Prokop Nováček: Tepaná deska.
Ad. Wiesner: Dekorativní výplně.
M. Aleš: Sv. Václav.

MĚSÍČNÍK UMĚLECKÝ-VYDÁVÁ SPOLEK MÁNES.

VOLNÉ SMĚRY vycházejí poslední pátek v každém měsíci o 3 arších. Roční předplatné obnáší 6 zl., poštou 6 zl. 40 kr., půlletní 3 zl., poštou 3 zl. 20 kr., Jednotlivé sešity prodávají se po 60 kr.

Péči a nákladem spolku »Manes«. — Vedou: Jaro Hilbert, K. L. Klusáček, Karel Mašek, Jan Preisler a Stan. Sucharda.

Zodpovědný redaktor K. L. Klusáček. — Administrace a expedice v Praze, v Tůních č. 8—II.

Literární příspěvky buďte zaslány na adresu: Karel Mašek, Praha-I. Rudolfovo nábřeží čís. 83.

SRPEN

1897

MARNO... ZE SBÍRKY: »MELANCHOLICKÉ MOMENTY.« — NAPSALA ZDENA BERKOVÁ.

Dusný klid červnového jasného odpoledne tlumil despoticky každé živější, energické hnutí. Jen zákony přírodní nepozbývaly ani na okamžik své uznané platnosti a vymykaly se jeho

dočasnému žezlu. Dokořán rozzívnutými okny vlétla občas drobounká krůpěj z vysokého vodometu, zanešená sem silnějším vydechnutím vzduchu a zlaté, bohatě prolamované kyvadlo mihalo se pod průhledným zvonem jako polo-zdřímlé divné ptáče, drtíc rychle mizící čas v malé, stejnoměrné tříštky — — — Komnatou kráčela loudavě lenost; protahovala své dlouhé tenké

FRANT. ZVĚŘINA.

POD VRBOU.

údy po modravých, jako dým lehkých záclonách i po tuhých, pravoúhlých arabeskách východních koberců, uspávala šedé, rozpjaté volavky, zářivé kolibříky i bleděružové snítky na japonském paraventu a zatěžovala viklavé pohyby náhodou rozhoupaného visutého svícnu.

Dotýkala se pokradmu též vyobloučených víček Maryty, sedící na nízkém taburetu před pianem — ale hned v zápětí oči pod nimi ožily, tvář se proměnila. Maryta položila své štíhlé prsty na klaviaturu a osamělým pokojem zazvučelo tichounce klavírní rondo. Přimykajíc zcela k dřímavému tichu boudoiru, jen slabě rozvlnilo vzduch. Houpavým rytmem průvodu proznívaly zdánlivé kyvy a nárazy kolébky o podlahu a nad nimi vznášel a snášel se tenký, prostinký nápěv.

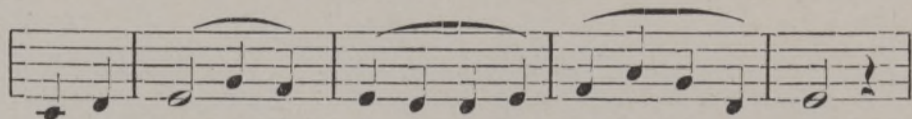
Spokojené broukání děcka, přetrhované stupňovaným žertovným hrozením matky — usínání robátka — jako nadechnuté zakončení písně — ta celá úzká intimita mateřství — všechny tyto domnělé představy, vzbuzené ospalým chodem melodie stále se vracející zvláštním kouzlem spíjely dnes hlubokou hudební duši Marytinu. Jakýsi mučivý stesk ji opanoval, zachvívání touhy prolétalo jejím srdcem. Touhy palčivé a vzrůstající každou vteřinou.

V této chvíli úplné samoty zalekla se svých vlastních myšlének, jichž příchod jí ohlašoval prudký tepot krve na spáncích. Tak se děsíme pohleděti na svou, přec tak dobře známou tvář, je-li zrcadlo osvětleno jen posledním zásvitem příšerného soumraku... —

Nedodržela délku posledních tónů — — — nedohrála. Ve vzduchu se tázavě chvěl utatý závěrek... — —

Prsty jí spadly jako proti její vůli do klína. Zavřela oči. Snad únavou, snad rozechvěním, strachem? Viděla... Z vířivého, nepokojného tlumu pichlavých subjektivních obrázků rozličných tvarů jež třepetaly pod jejími těžkými víčky, vynořily se dva dětské rtíky, jako ve spánku pootevřené, horní v roztomilém obloučku s koutky hluboko zapadlými, dolní trochu tenčí i bledší — mezi nimi vydechuje se teplá, mléčná vůně. Zcela jasně vystupují tenké příčné čárky na rtech, miniaturní nosíček i zaokrouhlení hustě roztřepených řas — — — Otevřela oči — Viděla

rozevřené noty nad klaviaturou a z těch jí šlehl do očí zas ten nápěv kolébavky.

Mlhavý obraz dětské hlavinky se jí objevil mezi notami. — Potopila ji žalost. Tak nesmírná jak utrpení zavrženců, tak hluboká jako milosrdenství Boží. Darma doufající očekávání, naděje vždy selhávající a přece úzkostně se vzpínající, tesklivě zmítaly celou její bytostí. Nebylo ani stébla, čeho by se zachytila. Vlny žalu celou ji obklopily, vystříkly zpěněné vysoko nad hlavu, zdusily a stopily všechny jiné zájmy, zavláží bolestně její oči — — — Pláče žhavé slzy, oplakává to pusté místo ve své duši, kde by jistě zkvetl ten nejkrásnější květ mateřské lásky, kdyby — — O Matko, slitovnice naše! — —

Sténá — zajíká se — neovládá sebe... —

Komnata hnědla, kouty stávaly se hlubšími, zlato na rámech obrazů chladně se lesklo.

Z dola z terassy ji zavolał muž: »Maryto, zahraješ s námi lawn-tennis? Jsme již ve stínu.«

Jeho příjemný zvukný hlas ji probudil z pláče. Zavolala ochotně: »Přijdu hned«, ač srdcem při tom nebyla a násilně musela hlas svůj měniti, aby nikdo si nevšiml slzavého jeho promočení. Co možno rychle proběhla do ložnice a smyla chladnou vodou stopy svého zármutku. Vlny rozčilení se v její mysli snižovaly, ploštily, šplouchaly jedva znatelně. — — —

Pohlédla do zrcadla, líc byla klidná, jen duhovka byla světlejší a zřítelnice o poznání stažena.

Sběhla po schodech dolů a se vši pružností a gracií svých dvacetipěti let vyhoupla se na terassu. Pozdravila úsměvně celou společnost a zavolala grooma, aby jí podal pátku.

Bylo cosi záhadného v té náhlé proměně celé její bytosti. Ona s jakousi zoufalou odvahou dodávala svým umdleným očím lesku, svým pohybům křepkosti, a rozechvěním stoupal jí v průsvitné jindy líce růžový nádech. Obličej její byl abstraktně krásný, cos tajemného z něho dýchalo, a nervosní, chvatné posuny jejích malých úzkých rukou troufaly si maskovati její vzrušení.

Obrátila se k muži a pomalu si upravivši šat, aby při nadbívání nepřekážel, pravila mu: »Ty hraješ se mnou, Jiří, vid'? Jako vždy!?!«

Ještě nebyla napnuta síť, sluhové ji utahovali na obou koncích současně. Na trávníku ležely zatím oba stojany s míči.

Slunce již mizelo za vysokými maďaly a posílalo mezi jejich větvemi ještě několik červenavých kotoučků, které zářily mdlým leskem na hraně každého většího kaménku. Přecházejícím a hovořícím damám přelétaly ty svítivé kotoučky po vlasech, po světlých oděvech i po rozveselených tvářích.

I na Marytiných kadeřích zahrál zarudlý paprsek západu. Hovořila právě vesele s Mr. Whar-
tonem, svým protivníkem ve hře. Zvuky elegantní, vytríbené angličiny, té, již mluví vznešená společnost Londýnská, sklouzaly jí graciosně v krátkých větách se rtů a duchaplné, precisné odpovědi budily v ní lehounkou, smavou náladu. Důrazná slova konversace, jež dotýkala se letmo všeho, ale jen jakoby náhodou zavadíc a hlubokou myšlenkou mělké sujety odbývajíc, plynula její utišenou myslí volně, bez zastávky a bez

cíle. Vidouc, že síť je napjata a že se chystají ku hře, zkusila elasticnost pálky, pohrávajíc prsty po skřížených světlých strunách. A náhle jako blesk létly její duší klaviatura — rondo — kolébání — Ta představa jí tkvěla dnes v hlavě jako přičarovaná. Na rtech jí uvadla odpověď a proměnila se v slabé zavzlyknutí. Oči jí ztemněly, líce průhledněly. Vše okolní se jí rázem zprotivilo.

U nohou jí ležel míč, náhodou se stojanu spadlý. Sehnula se k němu, růžové flanelové šaty rozstřely se za ní po šedožlutém písku, kadeře jí spadly k očím. Klepla pálkou plocho na míč — povyskočil — hbitě se vzpřímila, podchytila jej zručně pálkou a odmrštila daleko, daleko od sebe stranou do hlohového houští.

A zasmála se tomu capriciosně, jenže pod tím smíchem zvonily už zase slzy žádostivé vysvobození. Neboť ty trapné stesky, nekonečné toužení i mlžné sny, jimž se dnes dala přepadnouti, nedaly se tak rychle odhoditi, nevzdávaly se tak úplně její vůli, nu, zkrátka, nebyly tak ústupnými a podajnými jako míč, jenž tam někde mezi dvěma trnitými větvičkami se přiskřípl — — —

PROLOG

ku knize: Sacerdotium.

Vstříc jdu chvílím přerodu tajemného,
v nichž se věčnost spoutati časem dává,
zřím už tajů zrcadla, před mou duší
stavěná B.hem.

Z dalek svádím opačných polů síly
v duši svou, by vypila krve proudy
padlých bojců v zápase pluků bílých
s Leviathanem.

V Egypt duše zajaté kroky vedu,
bych je na poušť připravil odříkání,
z ní mne převed Hospodin mořem Rudým
v dědictví otců.

Jdu, však noha umdlévá, zrak se kalí —
Pane, syť již mannou svou mdlobu moji,
sloup svůj bílý rozepni mrakem pochyb
v Chanaan sladkou!

Jdu — již chvíle přerodu tuším v blízkou,
duši mé již otázku Věčnost dává:
Synu času, odpověz jistě: Chceš být
Kristovým knězem?

ÚTĚCHA.

Psáno dne 7. července 1897.

Po smutně půvabném tom vonném okamžiku,
dech ženství nejčistší kdy kol mých skrání zavál,
já v pochvu zarazil své nenávisti dýku
a v nadrech udusil závisti smrtný nával.

Já vypil hořkost svou a vzpřímen stoje tiše
do modra věčnosti jsem upřeně se díval,
z kad hudba smíření v mrak smutků našich dýše
a píseň pohřební zas mnohým snům jsem zpíval.

Však ohněm Bolesti jestlis' mne Bože stihl,
by sčistils' duši mou a cenu moji zvýšil,
já za blesk děkuji, jenž v moje srdce švihl
a symbol očisty v erb touhy mojí vyšíl.

RAPSDIE.

Psáno dne 7. července 1897.

Co vášnivých slov mi nevyřčeno v nadrech zůstalo tkvěti,
co žhavé lásky se nazpět propadlo do mého nitra,
kde nyní řadí prudkých bolestí požár,
jenž pralesy illusí mojich
mi obrátil v popel;

však z plamenů bolesti mojí, již musil jsem spolknout,
zřím opět onu tajemnou postavu k nebi se týčit,
pod jejíž taktovkou se v akkordy řadí
snů mojich legie smělé
a myšlének voje,

jichž zástupy bez konců snad brzy již se na pochod dají
v dál, širými pláněmi světů, jež před mým zrakem se šíří,
ve bitvách divokých urvati vavřínu trochu,
jež sklamaní snílkové kladou
na zraněná srdce.

Ty ovšem, myšlénko smrti, děsivá předtucho zmaru,
ve bílé tělo mé touhy drsné drápy své vtínáš,
já ale nechci couvnouti v letu za umění sluncem,
kam v slavně planoucí výheň
má vášeň se říti!

Na nohou tvrdé okovy bolu, chci hrdě jít dále,
neb často již slyším teď ony hluboké tony
jimž podobné asi v nadrech velikých znějí
před vznikem myšlének silných
na úsvitě jitra,

a bolestí svojí nenasycené lásky jsa utvrzen v sobě
juž počínám doufat, že také hodina moje se blíží,
že rozhoupám srdce onoho zvonu,
jenž v tůních duše mé dřímá,
by všem jednou zazněl.

Mé srdce snad samo se zatím v tvrdý promění kámen
a nebude chápati více jemnějších závanů lásky,
já ale tajné své, v tmě nocí prolité slzy
své touhy povelím změním
ve růženec perel

a na hrdlo velké, vše přemáhající vidiny svojí,
k níž nejsvětější má láska se vždycky jako liana pnula,
jej chvějící se zavěsím rukou
se sklamaní čepelím v prsou,
však potom snad silný.

V OHNI.

Psáno dne 8. července 1897.

Ta vratká klenutí. jež jsem byl vystavěl
ze snů svých rozpjetí v extasi tužeb svých,
se v rupy shroutila, když drsné prosy smích
v mé písni nejsladší jak signál bitvy hřměl.

Pod jejich troskami jsem ležel rozdrčen
a nikým nechápán, ó Bože, kolikrát?!
Však z dálky nadějí hlas volal v nový den
— byť pad' bych tisíckrát, já musil opět vstát.

A znova kupil jsem v myšlének náhlé smršti
lže krásných illusí ve pyšný ideál.
Ať náraz nový zas vším o zem opět mrští —
já stojím na stráží a necouvnu — chci dál!

BOHUSLAV KNÖSL.

MAX ŠVABINSKÝ.

PORTRÉT.

SMÍCH.

Mně v srdci zrodil se divný smích,
 jenž záchvaty hudbou svou uspí v sen,
 a slyším ten děsný myšlének smích
 jak skuhrá mi v noc i den.
 Tu vyzní v dervišů divoký skřek,
 neb sestárých bijících hodin hlas,
 tam vzdálených vod, slyš, truchlivý jek,

tam mrtvých chroptící hlas.
 Věz, nikdo z nich
 — tak volá sám —
 se nepostaví k odporu tmám,
 jež věčný osud naň jednou byl střás.
 A nejčastěj' supí jak v lůně skal
 by vichr umdlen štkal,

tak neznámý a cizí všem
 jak poutník by přišel v dálnou zem,
 jak z měsíce přišel by sem.
 A ptá-li se někdo kým se zlíh',
 tu odpoví něm a tich:
 Jsem hrdosti syn v tmy závoji,
 mou touhu víc nikdo nezkojí —
 tak poví mu něm a tich.

PĚVCŮ CHÓR.

Jaký chór
 s temen hor!

Z mlžných dálek půlnočních to pěvců chór.
 Pohřební zpěv s nocí splývá
 v spící horizontu kruh,
 vítězný ryk z něho kývá,
 v stejném rytmu vítr zpívá:
 mrtev bůh. —
 Nitro chví se bájí tuch.

A ten sbor
 pěvců chór,
 stále pěje: mrtev bůh,
 a jich kouzlo v oblak zvoní,
 pamatuj — to zvoní, zvoní,
 mrtev bůh.

Jaký chór
 s temen hor!

Z mlžných dálek půlnočních to pěvců chór.
 Rozvášněný lid mu spílá,
 kletby křikem kypí ruch:
 rouhání — a hněvný ssílá
 pohled tupá chátra zpílá,
 volající: věčný bůh,
 sterým hlasem: věčný bůh.

Zimomřivý jako pes
 umírá-li hladem kdes,
 hlas se třese všecek zchvělý.
 Půlnoční chór zatvrzelý
 dál však pěje: mrtev bůh,
 a jich kouzlo v oblak zvoní,
 bez ohlasu zvoní, zvoní,
 mrtev bůh.

LOUIS ARLETT.

NOVÝMI PROUDY. — STUDIE K ROMÁNU. — NAPSAL VÁ- CLAV MARIA SCHWAB.

II.

Rodina, u níž kollegové ze studijních dob Hovorka a Staněk pokoj najali, byla chudá rodina úřednická. Otec, finanční úředník Šťastný, zemřel před rokem. Chtějíce udržeti si větší byt,

byly nuceny vdova se dvěma dcerami jeden pokoj pronajímati.

Dcery vyrůstaly pod vlivem matky, která je vychovávala po svém způsobu od první modlitbičky, kterou jim předřikávala před spaním, až po vážná, ale stereotypní napomenutí, jimiž řídila stejně výstřední choutky mladinké, bujné Olgy, často po škole se zatoulavší, i tichou, pokornou duší prosté, starší Anežky, která stížena

povahy a intelligence ducha. Toužím po té vůni, žádám si jí. Škoda, že první bouře jarní ji někdy rozprchává, první teplejší paprsek slunečního úpalu ji vypaří. Abychom si rozuměli. U žen taková touha po vyšším pěstění citu a ducha netrvá dlouho. Vychodí-li slečinka školu, hned obrací se všechna její bystrůst jinam. Obzor myšlenkový se dál nešíří, učení odkládá se na půdu, aby se jím dál obírali pavouci, a slečinka učí je znáti věci praktičtější, různé druhy líčidla, seznamuje se s kosmetikou a s jinými výstřednostmi módy a nezaměstnaných lidí. Ráda se také cvičí v konversaci řečí pomluv a klepů. Kde je pak vůně fialek, již březem jejího mládí tak voně! Fialka na nadrech dívky, jaký to symbol oné vůně, již jsem vytkl. Symbol skromnosti fialka již pozbyla, co se pěstují teď fialky veliké a nádherné v pařeništích; budiž však za to všem mladým dívkám symbolem vůně duševní, vůně jemných záchvěvů citových.«

»Ale prosím vás« přerušila Olga pana Staňka, který se dal unést vnitřním svým zápallem pro věc emancipace, »kam máme tedy chodit do školy, když jsme vychodily normálku.«

»O ženském studiu gymnasiálním vám není ničeho známo? Neslyšela jste o pokrocích »Minervy«?«

»Což musí každá žena studovat na universitě?« namítala Olga.

»Nemusí. Gymnásium stačí. Pak může pokračovat sama, vdá-li se, je na muži, aby doplňoval, radil, brousil a učinil ze ženy družku sobě úplně podobnou.

»Snad by bylo možno studovat privátně.«

»I to je možno. Musila by však být u dámy vůle a vytrvalost pevná a pak volba učitele tu rozhoduje.«

»Jak to myslíte?«

»Učitel budiž přísný a žačka musila by mít obrácenu pozornost jen k předmětu studia.«

»Myslíte,« smála se Olga, »že bychom nevydržely dlouho v klidu a že bychom pana učitele zlobily.«

»Dvojího se obávám. Byl-li by učitel dámě proti mysli, byla by nepozornou k učiteli i ku předmětu, byl-li by jí sympatickým byla by třeba příliš pozornou k osobě učitelově a ne k vlastnímu předmětu učebnému. V obém případě byl by výsledek marný, nicotný vzhledem k výchově. Veřejné studium kde se vyučuje hromadně a za přísného řádu a dozoru, musí však nésti ovoce při každém normálním duchu.«

»Mluvíte tak přesvědčivě, pane professore, že bych si hned ještě dala říci, do školy však chodit nemohu. Vyrostla jsem příliš.«

Olga v rozpacích sklopila zrak, vidouc, že oko Staňkovo spočinulo po těch slovech na její postavě.

»Ale jak byste rozšířila obzor svého vědění, jak obohatila byste ducha svého.«

»Jsem již tupá k učení.«

»To je omyl, kterým se dávají sváděti mnohé dívky, spokojující se méně než prostřední inteligencí.«

»A pak —«

»A pak? zvykla jste si již různým nectností — řeknu vám to otevřeně, — zvykla

jste si lichocení, obdivu, to vše musila byste zatím odtrhnout. Prstíčky vaše růžové byly by často pomazány inkoustem, toho byste však nesměla dbát, zábav s družkami musila byste ovšem také zanechat, pak těch klípků všelijakých —«

»Vy jste zlý, pane professore!«

»Možno, že i zlý, ale neslevil bych z toho ani tohotohle —«

»Ani těch umazaných prstů?« smála se.

»Ani těch.«

»Ani těch zábav a klepů?«

»Těch nejméně.«

»Pak —« rozhorlila se Olga, obracejíc se od něho, »pak vám prorokuji, že se neoženíte. Zůstanete starým mládencem všem pannám pro smích. Budete bloudit světem a žetlet toho, až bude pozdě —«

»Hotové anathema! A to mi přejete vy — slečno, kterou —«

»— Kterou jste znal jako dívčinku, když ještě fialky kvetly.«

»Ba fialky!« zasmušil se Staněk a otočil klíč ve dveřích, chtěje další hovor přerušit.

»Odpusťte mi, že jsem vás zdržela a že jsem —«

»Ah vidíte, teprv teď vzpomínám, že jsem vám zapomněl poděkovat za zprávu, a že je mou povinností gratulovat slečně k zasnoubení.«

»Přijďte k nám pane professore. Jsme s maminkou samy doma.«

»Odbudu to hned.« A vešel do kuchyně, provázen Olgou. Stísněný vzduch tlačil se na prsa všech a přivodil jakousi zamlklost staré dámy, i Anežky, jež seděla na své židli. Tvář Anežčina zbarvila se ruměncem příchodem Staňkovým.

Povstala, podávajíc mu ruku na uvítanou a s netajeným vděkem přijala jeho gratulaci . . .

»To je starost, to je starost, milý pane professore«, promluvila stará matka, pohnuvši se ve své lenošce. »Tak to přišlo všechno náhle, že mi zůstal až rozum stát. Jak to zařídit, aby bylo všude dobře. Mladí chtějí zůstat tady, ale Olga musí z domu. Je mladá, nezkušená, ať se trochu ve světě ohlédne.«

Staněk bezděky pohlédl na Olgu, postavivši se k oknu proti němu a zpozoroval záblesk v její oku. Myslíl, že se mu vysmívá. Proč by se tím však znepokojoval? Půjde kam bude chtít, a učiní co bude chtít.

»Pošleme ji k strýci do Vídně,« pokračovala stará paní, »aspoň se naučí dobře německy a obeznámí se trochu v obchodě. Strýc má veliký obchod a výnosný. Tomu je líp než nám, ubohým.«

»Slečna by měla raději studovat,« opovážil se radit Staněk, »času by bylo dost ještě a talent bude mít slečna také. Prorokuji slečně výsledek pronikavý.«

A Staněk zadíval se poznovu na Olgu a viděl, že lesk jejího oka, který se mu zdál zprvu výsměšným, zmdlel a zvlhl a pod brvami jejími postřehl perličku slanou, která se tam chvilinku kmitla jako krůpěj rosy až zapadla, roztrřívši se o oheň planoucí tváře . . .

Postřehla jeho šlechetnou »pomstu« a ucítivši vinu svou, slzou prosila ho za odpuštění.

»Studovat,« usmála se stará matka. »Prosím vás, co by studovala. Ona nebyla jakživa k žád-

PROKOP NOVÁČEK.

TEPANÁ DESKA.

nému učení. Ať se naučí obchodu, ať se naučí vařit, aby si jí muž jednou vážil a byl s ní šťasten.«

Staněk poznával, že tady by nepořídil ničeho se svými náhledy a usmáv se, odlehčil si jen poznámkou: »Ne všichni muži, milostivá paní, hledají žen k vůli ukončení svých choutek gastronomických. Já na příklad žádal bych od příští své ženy více než to, co vy nazýváte veškerým umem, jímž by si získala mužovo srdce. Možná, že bych to, co nazýváte hlavním, odpustil, jsa přesvědčen, že by se pak — jsouc jinak vtipna — vpravila i do úkolu hospodyně bez příprav před sňatkem.«

Anežka naslouchala s rostoucím napjetím. Zajímala jí řeč pana profesora nadmíru. Matka však usmála se jen: »Vy jste ještě mladý pán. Později budete dávat přednost dobré kuchařce. Znam muž.«

»Vy tedy račte slečnu vychovat pro obchod?«, tázal se Staněk, hodlaje návštěvu ukončit.

»Myslím, že jí to bude dobré, nevdá-li se. Strýc jí rád u sebe podrží. Doma být nemůže. Povedeme hospodářství sami. Pan profesor bude si však musít hledat jiný pokoj.«

AD. WIESNER.

»Lituji, že se musím stěhovat. Pokoj se mně líbil, zvláště vyhlídka na blízké stráně byla mně velice vítanou.«

»Nu však zajisté jako dobrý přítel Hovorkův přijdete častěji k nám se podívat. Budete vždy vítán, měly jsme vás rády, pane professore. Říkám pořád Anežce, že mi vás sem bůh poslal —«

Professorovi začalo být úzko při tom výlevu sentimentálnosti starěnin. Povstal.

»Musím ještě vyhledat Hovorku,« omlouval se, »neřekl mi dosud ničeho.«

»Překvapilo nás to všecky,« poznamenala stará paní, podávajíc ruku profesorovi a mrkla na Olgu, aby šla hosta vyprovodit.

Anežka uklonila se v rozpacích a opětovala stisk ruky Staňkovy . . . Když procházel kuchyní, stála tam Olga s hlavou spuštěnou. Poklonil se jí mlčky a zmizel ve svém pokoji . . .

IV.

Tak tedy se musí opět stěhovat. Kdo ví, jaký zas pokoj dostane, bude-li se tam cítit tak volným — a spokojeným jako zde — v této ulici s vyhlídkou na Petřín, na kus přírody, kterou tak miloval a již bylo v Praze

DEKORATIVNÍ VÝPLNĚ.

tak poskrovnu. Měl tu svůj klid a přece ne to mrtvé ticho, které v některých bytech tak tísní a dusí. Kam zas, kam? přemítal, octnuv se ve svém pokojíku a vrhnuv se na pohovku . . .

Hovorka se tedy žení! Anežka je hezká žena a bude zajisté hodnou ženou. Zná však Hovorku, jako přílišného labužníka a uživače, a bojí se, že se mu Anežka brzy znechutí. Zdá se mu příliš sladkou a příliš ženou pro toho muže, který bývá někdy bezohledným, brutálním. Anežky je škoda, že nemůže vystupovat veřejně. Zdá se mi, že ona by spíše porozuměla úkolu ženy než Olga, ale jsouc slabá od přírody, nemůže se ničeho odvažovat. Škoda jí, škoda! Bude z ní žena, bude náležet muži, který si cení ženy jako dobré hospodyně — jak řekla stará paní — hodné matky, která by příčinlivostí a šetrností mnoho peněz v domácnosti uspořila a ušetřila jeho nervy. Je odsouzena dobrovolně přijati pouta manželství hozená na ni osudem. Vězení její, bude-li na čas osvětleno paprskem lásky mužovy, snad i zahříváno teplem dětských úsměvů a slastmi

mateřskými, promění se jí v ráj, v němž bude žít účelněji než teď. Její citění vproudí v novou rodinu, která z ní bude ssát životní šťávy. Pro ostatní svět bude však mrtva, pro společenstvo ztracena.

Chtěl by ženu, která by byla platnou ve světě i jinak — ženu, která by za pochodní osvěty kráčela vedle něho, bojujíc stejně s ním a vítězíc v přemahání překážek, chtěl by ženu, která by se dala nadchnout pro vše to, co v něm nadšení vzbuzuje, aby jí bylo všechno přístupno, co i jemu je otevřeno a jasno.

Najde-li ji? Ve společnosti dnešní? Hle Anežka, hle Olga! Nejsou-li to dva typy, zastupující celou třídu žen? Jedna tichá, oddaná duše, v níž dříme úloha, dušená nepřízní osudu a zastřená do pozadí tělesnou vadou nebo jinými překážkami. Kolik je těch, jí podobných? Naproti ní Olga, děvče živé, nadané duchem, energií životní — ta je u ní až příliš vyvinuta — obdařené krásou, vzletem, ale hlucha vůči pronikavým zvukům vítězně v povzlet vztyčené emancipaci žen.

(Příště dále.)

PIERROTOVA PRVNÍ LÁSKA.

Z knihy »Pierrotova loutna.«

Pierrote, hochu bílý, špatně jsi dnes hrál svou roli,
zadívals se trochu směle v Colombiny hřejný zrak,
teď ti vadne humor starý, komedii hrát tě bolí,
srdce se ti smutkem chvěje jako v stínech nočních pták.

Holubice Colombina je tak krásna, já ti věřím,
srdce tvé je v prvním mládí, láskou trpíš poprvé,
škoda je tě, hochu bílý, klamati se lepým peřím —
pod tím peřím není srdce, je tam kámen bez krve.

A ta záře, kterou svítí opálové oko její —
tu tam vtípem dvojsmyslným budí lstivý harlekýn;
nevěř však, to milkování, jímž se oba opíjejí,
že je přes tvé mrtvé srdce svede v svatý lásky klín.

Holohlavý Pantaleon bude fukat vytrvale,
on má titul, slušné jmění, v kruzích nejlepších je ctěn,
jenom tímto její věno pojistí se dokonale,
názor tento Colombinou záhy bude pochopen.

Harlekýn pak půjde dále živit svoji mlsnou choutku,
těkavý a nespoutaný, krátké chvíle milý host —
a ty, snivý hochu bílý, opláč sny své někde v koutku
zkusiv, jak si s první láskou hraje těžká skutečnost.

Toužící však srdce svoje, májem k lásce probuzené,
snít nech starou poesii, v románů věř dávnou zvěst,
věř, že při slavičí písni vonný akát stan ti sklene,
šťěstí, kterého jsi hoden, že tam najdeš v svitu hvězd.

Věř, že duše plná citu jednou v svaté jarní chvíli
splyne s tvou duší snivou, oči snů svých uzříš vzplát,
vidina tvá vytoužená Pierrote, hochu bílý,
na tvých rudých retech šťastna láskou bude umírat.

V. HARTMANN.

PÍSEŇ V LETNÍ NOCI.

Buď Iselinou, moje snivé dítě,
je jasná letní noc,
já v náruči své toužné skryju si tě,
buď Iselinou, moje dítě,
pojď snům mým na pomoc.

Ze křoví Pan se skrytě na nás dívá,
jak ležíš v loktech mých,
zpěv tichý ze hvězd do krajiny splývá,
i v duši mé to zní a zpívá.
a do polibků tvých.

Pták ze sna vzbuzený snad poděsí tě,
snad noční motýli,
mé políbení utiší tě hbitě;
buď Iselinou, moje dítě,
den bude za chvíli.

AD. BOH. DOSTÁL.

V MÉM SRDCI ZEMŘELÉ!

Což špatně jsem Vás pochoval?
Vždyť na hrob jsem Vám kámen dal
a pod zlacený napsal kříž:
že žila jste, — že nejste již
a že jsem Vás měl jednou rád. —
A vše to — je Vám málo snad?
Proč jenom vždy, když chci mít klid,
Vy přijdete mne navštívit —
stojíte v koutku bez hnutí
v své říze barvy labuti
a nemluvíte nikdy nic — —

A když Vám přijdu potom vstříc,
pokorně začnu dál Vás zvat
a za ruku též chci Vás brát,
tu zmizíte mi pojednou
a vzpomínku jen bolestnou
v churavá ňadra vetknete! —

— — — — —
Proč, Mrtvá, ležet nechcete! —
Proč chcete hlásat ještě dál,
že špatně jsem Vás pochoval!

ZDENKO HARDEN.

POLÍBENÍ.

Políbení sladký pohár dopil jsem až na dno
a teď cítím, jak mi v duši divné padá chladno
stýská se mi, stýská —
a jen z dáli hvězdou ranní
tvoje krásné oko laní
do duše mi blýská.

Políbení sladká číše když se ke rtům sklóní,
dlouho v duši zkvětlým jarem opojivě voní;
avšak chlad z ní vane
a sladkost se v hořkost změnil,
když v ní krůpěj rozloučení
mrazný vítr svane.

Potom cítit duši vanout smutný průvan chladný
a ten žár, co dříve planul, nenavrátil žádný;
jenom vzpomínkami
přikouzlíme blaha chvíli,
bychom pak víc pocítili,
že jsme sami sami

J. MAZES.

FR. ZVĚŘINA.

STUDIE.

KRONIKA. — Nová Praha a zachování starobylého rázu. — V starých kolejích? — Kdo nám ručí nyní za podniky úpravy Prahy? — Komise a obecní representace. — Činnost jednotlivců a činnost komisií. — Umělecká komise.

Do kroniky o nové, a jak se poslední dobou se zálibou píše: veliké Praze, vepsati dlužno řadu zajímavých zpráv a zvěstí o bourání, přestavování a upravování města, o podnicích započatých již i zamyšlených, směřujících ku brzkým a namnoze důkladným, ba radikálním přeměnám mnoha částí Prahy a nejbližšího okolí.

Dovídáme se o komisiích, v příčině sbourání starého a stavby nového železného mostu Františkova, o komisi odbyvané v příčině upravení silnice podél Vltavy pod Vyšehradem. Úředně oznámeno bylo, že k veřejnému nahlédnutí vyloženy budou opravní polohopisné plány pro okolí senovážného nyní Havlíčkova náměstí, pro okolí u říšské brány a assanační obvod. Pro stejnou dobu ohlášena byla výstava cenou poctěných plánů na dům »U Klíčů« na Malé Straně.

Stručné zprávy z městské rady prozradily, že pomýšlí se na přestavbu staroměstské radnice, kterouž by malé staroměstské náměstí, náměstí Linhartské a okolí kláštera a kostela Svatomikulášského na století nové tvářnosti nabyly. Zpráva o stavbě nové městské pojišťovny s kasárnou hasičů na staroměstském náměstí na místě staré mincovny jest předzvěstí změn na severní straně náměstí staroměstského. Zprávy o nákladu věnovaném na odlití ozdob probošství Svatomikulášského a na obkreslení této pěkné stavby Dinzenhofrovy neomylně k tomu ukazují, že přes vřelé přímluvy brzy již sbourána bude krásná, nákladná, posud zdravá tato stavba a na místě jejím, že vystaven bude nějaký palác činžovní, který asi sotva se připojí ke kostelu sv. Mikulášskému stejně ladně jako staré opatství. Celá řada domů v ulici Dušní u kostela sv. Salvatora jest již sbořena a na blocích loni sbouraných přistoupí se co nevidět ku prodeji a zastavování jednotlivých stavebních parcel.

K těmto zprávám, svědčícím o činnosti obce pražské, připojiti sluší i zprávu o projektu prof. Kouly, o projektu, jenž směřuje k přímému prokopání stráně letenské ve směru projektované dlouhé a široké assanační třídy, sluší sem připojiti dále i pověsti o změnách, kterých dozná v brzku Praha zasypáním ramena Vltavského ve čtvrti Petrské a v Karlíně, kde vznikne při komorovém splavu nábřeží s překladišti, a zprávu o navezení louky smíchovské.

Tím vším nejsou vyčerpány zvěsti o změnách, bourání, prokopání a znovu stavění Prahy. Snadno se tu namítá otázka: Budou změny prováděné aneb projektované na prospěch

vzhledu Prahy, budou podniky k nim směřující vedeny dosavadním způsobem, způsobem, který se nejjasněji projevil v akci assanační a v plánu, který této za podklad slouží? Bude při nich více šetřeno odvěkého rázu města a jeho uměleckých a význačných památek a malebného okolí? Objeví se při nich vliv snah, projevených za heslem zachování starobylého rázu Prahy?

Již povrchní přihlédnutí ke zprávám a zvěstem svrchu uvedeným zjeví, že těžce očekávati v tomto směru pronikavějších změn a jiného než dosavadního postupu, a přihlédneme-li ku změnám a opravám assanačního obvodu, jak je vykazuje právě veřejně vyložený assanační obvod, tu nabýváme o tom nezvratné jistoty.

Vzpomínáme živě, jaká řada vad důvodně byla vyčítána pro Prahu důležitému plánu assanačnímu a nebylo ani námitek proti tvrzení, že schválený úředně úpravní plán assanačního obvodu hospodářsky, komunikačně i esteticky jest nedodržitelný, a že trvalý zájem města vyžaduje značné změny. Vzpomínáme, jak všeobecně vítanou byla zvěst o vrácení téhož plánu, aby změny nezbytně potřebné, o něž město žádalo jednotlivě, zanešeny byly do plánu celkového najednou, a když plán odevzdán byl tehdy se utvořivší komisi umělecké k přehlédnutí a k přepracování. Přirozená byla zvědavost, jakým že způsobem upraveny byly konečně plány assanačního obvodu.

Pocitujeme značné, trpké sklamaní. Změny učiněné, jak je vykazuje právě nově veřejně vystavený obvod assanační, jsou pro příští vzhled v assanačním obvodu povstávající nové části města naprosto bezvýznamnými. Mnohé činěné návrhy na opravy scvrkly se konečně na míru tak nepatrnou — že vidíme ten nikým již nehájený, hospodářsky ne-

FR. ZVĚŘINA.

výhodný, esteticky pochybený a komunikačně namnoze nevyhovující assanační plán ve všech částech v podstatě nezměněný, nedoplněný, neopravený — připravený, aby podle něj assanační obvod staroměstský byl zastaven. Aneb snad do datečně ještě přijde ku změnám náležitým? Kdy se tak stane?

Kam zmizel výsledek veškeré nyní již léta k opravě assanačního plánu směřující činnosti, kteráž konečně soustředěna byla v umělecké komisi?

Zůstane tedy při oné úpravě malého náměstí staroměstského, jak ji vykazuje úpravní plán assanačního obvodu, má tedy z útulného, význačného toho náměstí pražského státi se široká nevýznamná ulice? Má tedy zůstat při posavadní konfiguraci radnice, která v části proti Mikulášskému kostelu sbořením Krenova domu v případě zamýšlené přestavby pozbývá smyslu? Zůstane při druhdy důvodném nyní bezsmyslném zaměření úzké ulice i s těmi nevýhodami, které tam z toho pro synagogu a pro parcely kolem vzniklé vyplývají? Zůstane tedy při komunikačně však i vzhledně nevýhodném vyústění ulice Josefské u Rudolfa? Zůstane tedy při nehezkém vyřešení náměstí Kozího, hospodářsky nedoporučitelných regulačních liniích při křižovatce dlouhé třídy a ulice Kozí? Nezmění se tedy více ničeho na regulačním plánu assanačním? Je to uvěřitelné?

Otazovali jsme se, a zvěděli jsme, že upuštěno bylo od navrhovaných záhodných oprav a změn pro slušný vzhled nezbytných i hospodářsky výhodných z toho důvodu, jelikož opanoval náhled, že sluší na nastoupené dráze z důvodů právních konsekvantně již setrvati. Proč tedy přikazován byl assanační plán komisi umělecké k přehlédnutí a k přepracování? Proč tedy obec žádala za změny v assanačním obvodu vůbec? Proč nepřičí se změny některé právním požadavkům a jiné ano? A lze vůbec ve všech částech trvati na uzákoněném assanačním plánu? Jak by tu možnou byla ku př. pozměněná linie nábrežní u mostu Františka Josefa? Aneb i zde sluší trvati na původním plánu? Výhody ze zlepšeného plánu plynoucí nebudou přece výhody obce co majitelky pozemků, výhody ty budou výhodami pro veškeré občanstvo. Má smyslu dodržení původních, nevýhodných linií assanačního plánu i tam, kde obec zakoupila domy na obou stranách ulice? Nesluší přes veškeré vyskytující se jednostranné námitky hájiti zájem veřejný všemi prostředky? Stalo se tak?

Zdá se Vám to asi vše dosti podivným a když i uznáte, že potíže působí každé odchylení od směru jednou nakročeného, každé vybočení z dráhy vyjeté, když uvědomíte si zvýšenou sílu a námahu k tomu potřebnou, když pochopíte, že činnost taková nebývá nejpříjemnější, že nezískává přátel, že snadno působí osobní srážky a nelibost, otážete se jistě, zda-li lze v případě tomto dbáti pohodlného setrvání v kolejích vyjetých a zda srovnati je lze s tou slovy projevovanou láskou k té, jak ji frazovitě zveme matičkou, zlatou, slovanskou, stověžatou, svéráznou, velikou, památnou Prahou?

Kde je v příčině té ten živý zájem, který jevíme oproti jiným pro nás méně významným záležitostem?

Význačným pro nás a naše poměry zjevem, na nějž není lze zapomenouti, zůstane nedávná scéna ze zasedací síně

pražského zastupitelstva: Zanícený ctitel krásy Prahy, básník, kterýž ve známém spise svém zachytil literárně skvěle obraz její, plný barev a záře, napsal články, články diktované touhou po záchraně toho, co mu tvoří podstatu krásy drahého města. Články ty vzludily na radnici jistý rozruch. Všude jinde byli by přestřelky jejich uvedli na pravou míru, aneb v jistotě cílů a v důvěře ve správnost cest k nim nakročených s pohrdáním slova básníkovy ignorovali, u nás bylo jinak. Velkoměstská svéráznost pražská přimlouvala se ústy zastupce občanstva, aby se k slovům básníkovým odpovědělo, a sice aby se odpovědělo sbořením dvou kostelů, aby se odpovědělo ne pisateli, který pod články svoje jméno připojil, nýbrž aby se odpovědělo české veřejnosti, pokud ona jeví smysl pro umělecké a historické památky domácí.

Bože, proč jen minuly ty krásné časy, kde mohli každického kdo s vrchností nesouhlasil, bez odkladu zavřiti. Jak bych to byl v případě tomto přál V. Mrštíkovi, aby dva kostely pražské před sbořením zachránil odsezením v některé komůrce staroslavné radnice staroměstské, byl by asi rád vystavil osobu svou za terč zlosti a za hromosvod vzteku některých pánů, a jistě, že by mu byli členové komisi na radnici záviděli úspěch sezení jeho, jimž přes časté na radnici sezení zle se daří se záchranou památek pražských. Je vám přece známo, jak důtklivě bylo přimlouváno ze strany umělecké komise ku př. za zachování Mikulášského opatsví; i Národní Listy přinesly v této příčině vřelý článek prof. J. Kouly, nikdo neuvádí sice výhody, které obci sbouráním této památky vzniknou, ba právě naopak hospodářské výhody mluví pro zachování, a přece se bourati bude. Vylévá si to snad také někdo svůj vztek? Bylo by možno snad odsezením zachrániti opatsví svatomikulášské pro účely, pro něž bude třeba v brzku stavěti nové budovy? Jak bychom rádi seděli, byť by i jedno číslo Volných směrů prasknutí mělo.

Je možno zapomenouti zjevu tohoto a v moderní době bezpříkladného vzteku, vzteku, který ztišen býti může jen sbouráním dvou kostelů? Jak nevzpomenouti tu fráze, která přes to zaznívá občas z radnice staroměstské: »Zachování starobylého rázu matičky Prahy, zlaté, veliké, slovanské, stověžaté Prahy«. Nu, jsou doby, kdy se obětuje bohům spásy, a jsou doby, kdy se obětuje furiím, dle potřeb a nálady. Nešla vám zajisté v denních zprávách lokálka, asi z radnice do redakcí oznámená, jednající o veřejném vyložení plánů polohy pro náměstí senovážné nyní Havlíčkovo, v níž jste se dočtli, že polohopisný plán této části města pozměněn byl vzhledem k architektonickému upravení a k zachování starobylého rázu Prahy. Prosím, abyste se šli podívati na toto upravení »vzhledem ku zachování starobylého rázu Prahy«. Očekávali byste, že nyní osamocena věž novou úpravou připojena bude, jak bývalo dříve, ke kostelu, a sice tak, že sad rozšířen bude do rozsahu bývalého hřbitova. Kde pak. Nový plán polohy upravuje náměstí zastavením, kde je nyní řada domů, připojujících se ku věži, tam jest ustoupeno nazad, aby věž tím více ulici súzovala, za to do náměstí vystupuje blok domů, který byste objížděti musili, pojedete-li v levo od věže. Nyní se komunikace kolem věže dělí ve dva proudy, pak zbývá ve směru k státnímu nádraží jedna jen cesta, to mezi věží a kostelem, cesta druhá povede zatačkou kolem dvou rohů.

Co tato »úprava« činiti má se zachováním starobylého rázu Prahy, to Bůh ví. Je to úsměšek nad heslem, které jest už dávno holou frází? Je to chytání hejlů na slupku dávno již prázdnou?

Ze zpráv a zvěstí předem uvedených jedině ona o plánech na dům u Klíčů projevuje, že alespoň na tomto důležitém místě Prahy se jedná, aby byl křiklavě porušený ráz Prahy dodatečně upraven, ale podivno, že, ač rozhodujícím činitelem na radnici bývají úvahy o vhodném financování nových podniků, ve příčině této úpravy naráží se na odpor těžko pochopitelný. Kdo jen občanům Malostranským namluvil, že rozšířením ulice Karmelitské na 18 m. ožije obchod a život v jejich ulicích? Což neznají nejživější a nejobchodnější ulice Pražské a jejich šířky, Železná ulice měří 7 m., Celetná ul. 8 m., Perlová ul. asi 7 m., Perštýn 5·5—8 m.; nu a myslí, že rozšířením, řekněme, dvoj- nebo trojnásobným projde ulicemi těmi dvoj- a trojnásobně kupců? Chodí páni členové malostranské Besedy kupovat jen do krámů v ulicích 20ti a 18ti metrových? Aneb jim jde o výhody, které by povstaly z čista jasna majiteli jednoho neb druhého malostranského domu na úkor vzhledu jejich donedávna krásného náměstí, nebo proto, že udělali hloupost s »pěknou« záložnou svou přejí sobě, aby obec pražská udělala hloupost na druhé straně. V žádosti malostranské Besedy na obec o zachování průlomu, a jeho upravení na 18 m. ulici, byly zajímavé některé nesrovnalosti. Zajímavý spis uvádí: Chceme zachování průlomu, aby byly vidět z ulice Karmelitské starobylé domy na náměstí, a hned na to: jelikož starobylý ráz náměstí porušen byl již záložnou, nestojí to již za to dále jej zachovávat a náklad na úpravu k tomu směřující vésti Veselý je důvod, že jest třeba tohoto průlomu k ventilaci náměstí. Je viděti, že Beseda ve svém středu má důvtipné hygieniky, Bůh nás chraň, aby některý ještě přisedl k oněm sedícím již na radnici pražské, musili bychom pak bourat, bourat a bourat.

(Dokončení.)

K VYOBRAZENÍM.

Řadu přispívatelů »V. S.« rozmnožujeme v čísle tomto jmenem Fr. Zvěřiny, jehož tři rázovité, živé, v pojetí i podání naprosto originelní kresby oživují dávno vzpomínku na energické črty jeho z let sedmdesátých, jimiž tehdy vydatně plnil největší náš ilustrovaný list (»Květy«), aby seznámoval a sympatie zjednával slovanskému jihu.

STUDIE M. Švabinského vyňata ze série dřívějších jeho perokreseb (jako ona v č. 1.), ano možno říci z prvních šťastných pokusů jeho v technice této.

Fr. Bílek: ORBA. — Dílo svoje doprovází umělec následujícími slovy: Jest to vědecký o »orbě« článek, psaný jak na cihle (v upomínku na cihlové písmo), kde jedna věta napsána sochařstvím. Jsem rád, že práce nenese na sobě nic tak zvaného »plastického« a proto jí co »svou« na veřejnost uvádím. Byla pracována hned v Paříži r. 1892 pro mého bývalého mecenáše p. Lannu. Ta sochařstvím psaná věta, již Vám tu skromně ukazuji, je: jak veškerá orba lidstva jest v potu tváře a jen v posicích zvířecích ze země. I Kristus

ten »Život věčný« s krvavým potem pracně oral v nás (v té tvrdé půdě) — ač nedůstojným byl jeho k nám sklon. — Oral na zákonu lásky (na deskách Mojžíše), kde před ním allegoricky zobrazena vina prvního člověka v ráji, který zaoral zvířecí orbu do země a nás zde malé co dítě zanechal.

DEKORATIVNÍ VÝPLŇ P. Nováčka. V novější době v umění dekorativním všimáno si i takových rostlinných motivů, které v dobách předcházejících buď velice zřídka aneb vůbec nebyly užívány. Podáváme dnes dekorativní desku, zdobenou motivem kaliny, tepanou v kovu dle skizy C. Kloučka, provedenou P. Nováčkem, žákem umělecko-průmyslové školy.

Ku svojí VIGNETĚ použil J. Beneš absolvent umělecko-průmyslové školy, motivu bodláku.

DEKORATIVNÍ NÁPLNĚ A. Wiesnerovy provedeny jsou olejomalbou, zobrazující ladění, hru a dík za požitky plynoucí z ladných tónů houslí.

Alšovy kartony SV. VÁCLAV a SV. TŘI KRÁLOVÉ, jichž reprodukci ponecháváme pro číslo příští, určeny byly pro Storchův dům na Staroměstském náměstí; na místo svého určení přišly však s různými, architekturou odůvodňovanými změnami.

ZPRÁVY UMĚLECKÉ.

— Jan Kotěra, architekt, žák vídeňské akademie výtvarných umění, vyznamenán letos u příležitosti výstavy »Římskou cenou« a Václav Suchomel, sochař ze speciálky prof. Hellmera na témže ústavě obdržel cenu Gundelovu. Pan Kotěra zastoupen byl též zajímavými pracemi na letošní výstavě v Praze.

— Správa »Pinakothéky« v Mnichově zakoupila od vydavatelstva »Fliegende Blätter« několik akvarelů Maroldových, jež v listě tom byly uveřejněny. — Luděk Marold jest prvý z Čechů, jemuž se té cti dostalo v této galerii býti zastoupenou.

— Našími články o Jenneweinovi zabývaly se dva české listy v člancích, hemžících se více osobními urážkami než věcnými námitkami. Prosíme své čtenáře, aby znovu pročetli naše věcné noticky; pozná z nich zajisté každý, že jest naprosto nepochopitelné, že možno je vykládati takovým způsobem, jak v oněch listech se stalo.

SOUTĚŽE UMĚLECKÉ.

— »Volné Směry« vypisují veřejnou soutěž na získání obálky pro příští ročník. Konkurovati může každý umělec Čech. Kresba provedena budiž libovolným materiálem i technikou, ale tak, aby reprodukce jediným tiskem podána býti mohla. Velikost její stanoví se na 60 × 46 cm. (dvojnásobný rozměr papíru obálky). — Obálka obsahuje hlavní nápis: »Volné Směry« a podřízený: »Měsíčník umělecký, vydává spolek Manes.« Vedle toho i místo pro ročník, měsíc a číslo. — Z ohledů reprodukčních nedoporučuje se kresbu prováděti na příliš tónovaném papíru. — Návrhy heslem opatřené dodány buďtež do 30. září 1897 do 6. hodiny večerní knihtiskárně

M. ALEŠ,

SV. VÁCLAV.

Dra Ed. Grégra v Praze, v Tůní ulici. — Jury sestáváti bude z jednoho nekonkurujícího zástupce časopisu a dvou umělců, které konkurující sami absolutní většinou zvolí. Z důvodu toho každý konkurent je povinen přiložiti zvláštní obálku heslem a označením »jury« opatřenou, v níž napíše v Praze žijící dva umělce, které navrhuje za jurory. — Cena určuje se jedna: sto zlatých za právo reprodukční, splatná při odevzdání návrhu do reprodukce. Časopis vyhrazuje si reprodukční právo ostatních návrhů. — Práce konkurenční budou spolu s protokolem jury jeden den v soukromé výstavce přístupny.

— C. k. obchodní museum ve Vídni vypisuje následující soutěž: Předmět: Illustrovaný list pro výstavní katalog umělecko-průmyslových předmětů z oboru truhlářství nábytku, čalounictví neb dekoratérství. Konkurovati mohou všichni umělci rakouští. Výkres proveden budiž ve velikosti 11 × 24 cm. na výšku neb šířku, tak aby uvnitř bylo místo pro firmu ve zřetelném písmě a vedle ní pro 12–15 slov textu. Kresba tato se o třetinu zmenší. Naznačovati má interieury neb jejich části, po případě skupinu nábytku. Provedení černě a bíle. — Konkurenční práce dodány buďtež do 1. října 1897 dvornímu radovi A. v. Scala, ve Vídni. Ceny vypisují se: 200 zl. pro absolutně dobrou kresbu, dále 60 a 30 zl. pro nejbližší dobré. Porota: hr. V. Latour, J. ryt. Storek, prof. svob. p. v. Myrbach a dv. rada A. v. Scala. Výsledek konkursu oznámen bude vídeňskými listy do 12. října 1897.

— Dle denních listů vypisuje výtvarný odbor Umělecké besedy veřejný konkurs na obálku umělecké revue, kterou připravuje k vydávání. Bližší podmínky u kustoda Umělecké besedy.

— Umělecko-průmyslové museum vypisuje následující veřejnou soutěž: 1. Nástěnná kroupenka stříbrná pro domácnost. Cena prodejní nemá přesahovati výši 160 korun. První cena 300 korun, druhá cena 200 korun. 2. Rámec dřevěný, vyřezávaný; velikosti 0·50 m. : 0·40 m. (ve falci). První cena 240 korun, druhá cena 100 korun. 3. Pro obytní pokoj o štukovém stropu a o dvou oknech (šířka pokoje 6·50 m., vzdálenost okenních os 3·50 m., vzdálenost od okenní osy do kouta po 1·50 m.) podán budiž v měřítku 1 : 10 návrh vlysu 1 m. vysokého; část vlysu provedena budiž v přirozené velikosti klišovými barvami na papíře; při návrhu budiž vzat zřetel k okenním osám; ornamentace vlysu odlišujž se od světlé barevné půdy. První cena 240 korun, druhá cena 100 korun. Práce k soutěži předložené mají vynikati samostatným pojetím a technickou dovedností. Konkurence mohou se účastniti jen živnostníci oboru umělecko-průmyslového, v Čechách usedlí, aneb spolupracovníci u nich zaměstnaní; dále do Čech příslušní absolvovaní žáci c. k. Umělecko-průmyslové školy pražské a odborných škol průmyslových v Čechách. Nejdéle do 31. prosince 1897 buďtež dotyčné práce Umělecko-průmyslovému museum v Rudolfinu dodány. Po sdělení výroku poroty budou předložené práce po dobu jednoho měsíce v Umělecko-průmyslovém museum vystaveny. Po uzavření výstavy budou předměty vráceny.

Listárna redakční.

Dopisy neodpovídáme. — Rukopisů nevracíme. — Zásylek nedostatečně frankovaných nepřijímáme. —

Narciss. — *J. N-l.* — *J. J. Č.* — Neuveřejníme. — *Chrudim:* Obdržel jste zaslanou adresu? — *L. M. Zábřeh.* Kam mám adresovat list? *Vic. Rad. v Praze:* Zaslané verše mají dosti dobrých stránek, ale je v nich ještě mnoho neurovnaného. Pokračujte. —

Spisy redakci zaslané.

Frant. Xav. Svoboda: *Vzrušující hlavy ženské.* Novely. Nákladem J. Otty. Poetické a nejsubtilnějšími záchvěvy žen-

ských duší prosycené povídky. Nezanechají ve vás hlubokých dojmů, velikých, nerozřešitelných záhad, nepotácíte se úzkostí, soucitem či nenávistí při těch duších p. Svobodových, ale taková smutná a zase radostná nálada vás ovane, vůně venkova k vám zaletí, několik lidí se zamíhá před vámi se svými rozvlněnými touhami, bláhovými sny, svéhlavou vášní a starostmi. A vedle zajímavého děje, účinný náladový detail, silné a svěží líčení, jemné psychologické scény. Mnoho jen napověděno, ale i to už stačí, aby duše vaše šla spolu a vzpomínky vaše se setkávaly se známými, v životě postřehnutými, ale teprve zde v jednotlivostech dobře a umělecky zachycenými a vyslovenými ideami a dojmy.

KER—.

PAMÁTKY VÝTVARNÉ

z Československé výstavy Národopisné r. 1895.

SEŠIT IV.

Dílo toto podá světlotiskem množství vynikajících předmětů z různých oborů práce umělecké. Nábytek, řezby, výšivky a součásti krojové, lístky rukopisných památek, vazby, faiance a majolika, sklo, práce z kovu, bohoslužebná náčiní a roucha poslouží všem, kdož v kterémkoli z těchto oborů pracují, jako vhodné při studiu vzory a obeznámí kruhy širší s dobrou prací domácí,

Dílo vychází ve lhůtách měsíčních po sešitech o 10 obrazích. 12 sešitů o 120 listech utvoří celek, k němuž přiložen bude při posledním sešitu náležitý text a seznam.

Předplatné na celé dílo aneb na 6 sešitů přijímá p. **Boh. Schnirch**, sochař na Král. Vinohradech.

Předplatné pro Prahu obnáší: na celé dílo 18 zl. r. m.
na 6 sešitů 9 «

Kdož si přejí dílo toto poštou odebírat, přidejtež laskavě 20 kr. na rekomandovanou zásylku každého sešitu.

Cena sešitu v knihkupectví zl. 1.70 r. m. — Dílo toto prodává se v ceně výrobní a proto nelze povolití nižádných srážek.